

At være kvinde i Burkina Faso

- af Eva Fernández Tendero
- oversat af Tina Jonstrup Larsen fra [Être une femme au Burkina Faso - Témoignage / Autre Terre](#)
- hele "Autre Terre Magazine" nr. 8 handler om Burkina Faso [A la découverte du Burkina Faso / Autre Terre Magazine](#)

Sophie Ilboudo Delma er medlem af "La Saisonnière" (*Sæsonarbejdersken*), en forening af gartnere, der dyrker økologisk landbrug i udkanten af Ouagadougou. Hun er læselærer på et uddannelsescenter for kvinder.

Fortæl mig om dit liv!

Jeg kommer fra en familie af gartnere. Min barndom var lidt hård, da jeg mistede min far i en ung alder. Jeg voksede op hos min farbror. Han havde ingen kone, så jeg var som 12-årig nødt til både at være pige og husmor. Jeg måtte tage mig af alle de huslige pligter i familien. Jeg gik i skole, fra Tanguin (*redaktørens note: et kvarter nær dæmningen i Ouagadougou*) til Bilabilé, hvilket var 10 km. I begyndelsen var det til fods, at jeg krydsede dæmningen. Senere købte min farbror en cykel til mig, hvilket lettede mig lidt. Ellers måtte jeg gå.

Jeg gik i skole, kom hjem, hvor jeg skulle forberede et måltid og hente vand. Da vi ikke havde vand i huset, hentede jeg vand fra brønden. Jeg måtte hente vand, lave aftensmad, lave lektier og alt husarbejdet. Jeg gik i skole, indtil jeg forlod grundskolen. Men jeg fik ingen eksamen. Det var for hårdt på grund af de mange huslige pligter, som forhindrede mig i at studere.

Da det var lidt hårdt, blev jeg gift. Men også der, var jeg uheldig, da jeg faldt for en mand, som var ondskabsfuld. Han var fra militæret og den slags mænd kan ikke li' at give penge ud De er fedtede. Jeg begyndte at samle sand op, som jeg herefter solgte, senere peanuts og cola for at tjene nogle penge.

Jeg sluttede mig derefter til foreningen, "La Saisonnière", og det var der, at mit liv ændrede sig. For første gang tjente jeg mine egne penge.

Hvordan påvirkede arbejdet hjemmet?

Da jeg tjente lidt penge, kunne jeg hjælpe mine børn under deres skolegang. Jeg købte skolehæfter og hjalp min mand med at betale skolepenge. Jeg gav også børnene lommepenge.

Hvordan er det at være en kvinde i Burkina Faso?

Her i Burkina Faso ... inden for Mossi-traditionen ... har piger ikke de samme rettigheder som drenge. Hvad angår uddannelse er det primært drengene, som får en uddannelse. I en familie investerer man ikke det samme i en pige som i en dreng. Pigen er på en måde en fremmed, da hun følger sin kommende mand. Det er ikke hende man hjælper. Når hun flytter sammen med sin mand, er det ham, som hun må hjælpe.

Datteren støttes ikke af forældrene under hendes skolegang, da hun selv om hun får en længere skolegang og lykkes med studierne, hører under sin mands familie. Denne mentalitet betyder, at pigerne altid kommer i anden række. I mandens familie har kvinden ikke ret til at eje jord. Kvinder har ingen taleret. Kvinden er stadig bagud i Burkina Faso.

I dag kan man mærke en lille udvikling. Lige nu er jeg i et kulturcenter, hvor der er kvinder, og alle ved, at vi skal hjælpe kvinderne frem i køen. Fremover skal kvinder og mænd ligestilles. Ikke på det fysiske plan, men på det mentale plan skal de være lige. Sammen skal de få familielivet til at lykkes.

Hvis jeg forstår det rigtigt, kan en kvinde betragtes som en fremmed i hele sit liv. I familien, hvor hun bliver født, er hun allerede en fremmed, eftersom hun skal forlade den til fordel for sin kommende mands familie. I mandens familie betragtes hun som en fremmed, der er kommet udefra.

(fortsættes side 14)

Sophie Ilboudo Delma
(foto: Sacha Bronford)

At være kvinde i Burkina Faso

(fortsat fra side 13)

Det er derfor man ikke vil lade hende eje jord, da hun forlader den familie, hvor hun er født. For giver man hende jord, er det den kommende familie, der vil nyde godt af frugterne på hendes jord og ikke familien, hvor hun er født. I landsbyen og selv i byerne er det en glæde, når den førstefødte er et drengbarn, da han er en arving. Når det er en pige, siger man ingenting, da hun ikke er en arving og derfor ikke kommer til at eje noget. I visse familier hvor en far, som kun har pigebørn, dør, vælger man at lade hans nevøer arve i stedet for døtrene den slags sker! Drengene er vigtigere end piger.

Hvad har "La Saisonnière" givet dig ud over løn?

Med foreningen har jeg været ude på små rejser og opdaget nabolandsbyer til Ouagadougou. Med min mand ville jeg ikke være rejst nogen steder. Det har også givet mig mulighed for at tale frit og det har vækket mig. Det har givet mig en større selvtillid, hvilket er meget vigtigt. Jeg blomstrer og vågner op.

Hvorfor fortsatte du ikke din skolegang efter grundskolen?

Min mand var imod det. Efter grundskolen besluttede jeg mig for at blive gift. Jeg troede at min mand ville betale for min uddannelse, selv om det måske bare var aftenkurser. Det viste sig

dog at være tomme løfter. For det første bliver man gravid, føder et barn og bliver dermed begrænset i forhold til at følge undervisning. Dernæst får man brug for en hushjælp, hvis man da ikke skal leje en barnepige for at kunne følge undervisningen. Hvis din mand så nægter at give dig penge og du heller ikke selv har råd til at betale en barnepige, bliver du nødt til at forlade skolen.

Min mand havde penge; men han tilbragte sin tid på at drikke alkohol uden for hjemmet. Han brugte også penge på barpiger. Jeg blev dermed tvunget til at deltage i indtægtsgivende aktiviteter. Jeg rensede sandet, solgte cola, jordnødder Jeg lod mig kaste rundt i manegen for at tjene penge. Jeg har 6 børn, 5 piger og en dreng. Når man føder pigebørn, mister man sin mands respekt. Lige så snart vores første barn blev født, forsvandt kærligheden. Han fortsatte med at sige: "De er piger som dig, som du bliver nødt til at tage dig af".

Man bliver nødt til at arbejde alene uden sin mands medvirken. Han betalte heller ikke for deres skolegang, da piger ifølge mentaliteten i visse landsbyer slet ikke skal gå i skole.

Hvad var dine drømme og håb om fremtiden, da du var en ung pige på 12-13-14 år?

Da min far døde og jeg blev opdraget hos min farbror, overtog jeg både rollen som hans datter og hans hustru. Jeg udførte al husarbejdet og skulle oven i købet gå i skole. Det fik mig til at gifte mig tidligt. Når man lever i fattigdom og elendighed, bilder man sig ind, at alting bliver bedre, når man gifter sig. Men nogle gange bliver det hele meget værre. Men det er for sent at fortryde. Inden ægteskabet var det min drøm at få en uddannelse og blive tjenestemand. Men ingen støttede mig.

Hvad var udløseren for forandring i dit liv? Hvad fik dig til at beslutte at du skulle kæmpe?

Selve situationen kalder på, at man leder efter en anden måde at tjene penge på. Da jeg solgte cola og jordnødder, var det ikke nemt for mig. Min mand forbød mig at gøre det af frygt for at jeg skulle være for længe væk fra hjemmet.

I begyndelsen var det vanskeligt på "La Saisonnière". Vi måtte bruge håndpumpe for at vande bedene. Alle skulle vande deres bed med den ene pumpe, hvilket var svært. Når som helst, dag eller nat, var en kvinde i gang med at vande.

På dette tidspunkt havde vi ikke opdelt al jorden, så alle havde en 4-5 bed. Vi havde et dårligt salg, da folk ikke rigtigt kendte området. Da de lærte området at kende, begyndte vi at sælge. Efter 5 måneder lykkedes det mig at have en reel indtægt ved arbejdet med det økologiske gartneri. Inden det var det kun småpenge.

Hvordan opfattede din mand arbejdet på "La Saisonnière"?

Først truede han mig: "Jeg kan ikke lide det. Når som helst står du op for at vande, og du bringer intet med dig hjem". Derefter var der en lille udvikling. Jeg spillede døv, da jeg ikke ønskede at stoppe. Min mand bemærkede en ændring, da jeg begyndte at bringe noget med mig hjem.

Hvad angår ligestilling mellem mænd og kvinder, hvordan ønsker du dig at samfundet skal udvikle sig? Hvad er idealsamfundet for dig?

Man forventer meget af kvinden. Hun er familiens søjle. En kvinde tager sig af sin familie og kæmper for den. Hun lader ikke sit barn græde af sult, en kvinde holder ikke sit barn væk fra skolegang. Når hun ser sit barn have smerte, gør det ondt på hende. Hun vil aldrig lade sit barn lide. Men hvis hun ikke kan forsørge sin familie, gør det ondt.

Hvad er dine bedste råd til de unge kvinder i dag?

Mit råd til de unge piger, er at fortælle dem selv, at deres primære mand er deres job! Kæmp for at få bare et lille job inden du bliver gift. For mændene har det med at flygte fra deres ansvar. Få dig 2-3 børn, som du kommer til at tage dig af. For din mand kommer til at drikke sine penge op og blive væk. Jeg råder derfor de unge piger til at betragte deres job som deres primære mand, inden de tænker på den mand, de har giftet sig med.

I fremtiden kommer kvinder og mænd til at være mere lige. Det er udviklingen, som gør det. Vi kan se, at mænds mentalitet ændrer sig fra dag til dag. Før var kvinden ingenting. Nu kan vi se, at der bliver lagt mere vægt på kvinderne.

Der sker en ændring af mentaliteten, der, selv om den ikke er stor, dog er i gang. I regeringen ser vi nu kvinder få ministerstillinger. Det er allerede et stort skridt. Før måtte kvinden blive hjemme ved børnene. Det var så det. Punktum. Man troede ikke at kvinder kunne tænke. Der vil blive indført politikker til fordel for denne mentalitetsændring.

Ikke mange mænd har indset vigtigheden af at investere i og tro på deres døtre. Men antallet vil stige. Af de piger fra landsbyen, som var i stand til at gå i skole og som lykkedes med det, vil jeg vove at påstå, at mindst halvdelen blev støttet af mødre. Det er dem, som solgte bøtner på markedet for at tjene penge til deres døtres skolegang.

Det er altid moren, som tager initiativ til at sende sine børn i skole, og først når det går fremad, kommer manden på banen med sin støtte. Med mentalitetsændringen vil herren indse, at hans datter kan indtage rollen som landets præsident.

I dag er folk vågnet op. De ved at mænd, kvinder, drenge og piger kan udføre det samme arbejde. Der er ikke længere et erhverv, som kvinder ikke kan udøve. Alle fag er blevet blandet. Tidligere fandtes der jobs, som kvinder ikke kunne bestride. Uanset hvad en mand gør, kan en kvinde gøre det samme. Vi er nødt til at kæmpe for at få mad og kunne støtte børnene.

Jeg taler også til de kvinder, som ikke rykker på sig. Nogle bliver holdt tilbage af deres mænd. Man skal kunne forhandle med manden, før at han giver tilladelse til en aktivitet, der kan skabe dig en indkomst. I begyndelsen vil han aldrig acceptere det; men når han ser resultaterne, bliver det meget bedre. Du må gøre alt for at han kan acceptere at du finder et eller andet job.